

RAADSVORSTEL

Eerste Zeister Omgevingsvisie 2023-2026

Gemeente **Zeist**

Portefeuillehouder	Angèle Welting	Ontvangst griffie	09 maart 2023
Opsteller	Jorieke Vermeulen	Ronde Tafel (1)	23 maart 2023
		Ronde Tafel (2)	30 maart 2023
		Ronde Tafel (3)	04 april 2023
Zaak/stuknummer	23RV016/122899	Debat	09 mei 2023
		Debat (reserve datum)	11 mei 2023
Besluit college	07 maart 2023	Raadsvergadering	23 mei 2023

Onderwerp

Vaststellen Eerste Zeister Omgevingsvisie 2023 - 2026

Doel van het voorstel

Het vaststellen van een nieuw instrument voor het inrichten van onze fysieke leefomgeving: de Eerste Zeister Omgevingsvisie 2023 – 2026.

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met het vaststellen van de Eerste Zeister Omgevingsvisie 2023 - 2026
2. Daartoe bijgevoegde 'stappenplan; werken met de Omgevingswet 2023 - 2030' vast te stellen.

Besluit Raad 23 mei 2023:

Inhoud (korte samenvatting)

Het vaststellen van de Eerste Zeister Omgevingsvisie is een mijlpaal binnen de ontwikkeling van onze fysieke leefomgeving volgens de principes van de omgevingswet. De afgelopen jaren is er samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere partijen gewerkt aan het opstellen van deze omgevingsvisie. De visie geeft overzicht en inzicht in wat we belangrijk vinden voor onze leefomgeving, uitgedrukt in waarden, ambities en uitgangspunten. Deze visie kent een beschrijvend karakter. Met het vaststellen van deze visie ligt er een goede basis voor het maken van aanvullend beleid en regels. Dit zal zorgen voor een doorontwikkeling naar een Tweede Zeister Omgevingsvisie in 2026, ingericht op keuzes.

VERDIEPING

Inleiding

Deze visie geeft in volle breedte aan wat inwoners van Zeist, en wij als gemeente, belangrijk vinden bij de inrichting van onze openbare ruimte. Waar we naartoe werken op middellange en lange termijn, met welke ontwikkelingen, ambities en uitgangspunten. Dit is het vertrekpunt van gesprek voor alle toekomstige initiatieven/beleid die 'iets' van doen hebben met onze ruimte. Dus zijn we als gemeente, of is een initiatiefnemer, iets van plan in de ruimte van Zeist? Dan dient het initiatief zo veel als mogelijk aan te sluiten bij de koers en waarden die in de visie genoemd staan. Het is dus ook het vertrekpunt voor de afweging van nieuwe initiatieven die niet passen in het geldende bestemmingsplan of (toekomstige) omgevingsplan. Sluit het initiatief wel aan op de geldende regels, en past het binnen andere wet- en regelgeving, dan zal door de gemeente een vergunning verleend worden.

Een belangrijke verandering in het gesprek over onze leefomgeving die deze omgevingsvisie stimuleert, is dat het accent wordt verlegd van 'wat wel en niet mag' naar: waar hebben we behoefte aan en vinden we belangrijk'?

Met deze Eerste Zeister Omgevingsvisie vervullen we een belangrijk onderdeel van de omgevingswet. Ook is het een opmaat naar nieuwe regelgeving voor onze fysieke leefomgeving, met een nadruk op waarden: kwaliteit van het wonen en leven in Zeist. We staan in de visie stil bij zowel materiële elementen in de leefomgeving (woningen, voorzieningen, kantoren en ons groen en landschap), als immateriële elementen die onze omgeving kleuring geven: bijvoorbeeld het stimuleren dat mensen buiten in beweging komen ten behoeve van een gezonde(re) leefomgeving.

Stappenplan: werken met de Omgevingswet 2023 - 2030

Na vaststelling van de visie zijn we er nog niet. We hebben met elkaar een zoektocht aan te gaan om de omgevingswet te leren kennen in al haar facetten en instrumenten. De visie is slechts een eerste stap. Er volgt nog meer tot aan 2030. Te denken aan nieuwe regelgeving, ter vervanging van onze huidige bestemmingsplannen. Deze regels komen samen in het zogenaamde 'Omgevingsplan'. Om inzicht te geven in de te zetten stappen voor de komende jaren, is er naast dit raadsvoorstel ook een stappenplan opgesteld. In dit plan wordt ingezoomd op het 'waarom' en het 'wat' van deze stappen. Het 'hoe' wordt per stap in aparte procesontwerpen uitgewerkt door het college. Uitgangspunt bij ieder procesontwerp is onze samenwerking met veel mensen, zo pluriform mogelijk, uit de Zeister samenleving.

ARGUMENTEN VOOR EN TEGEN

1. Waardengedreven inrichting van onze fysieke leefomgeving
Met deze omgevingsvisie leggen we expliciet de focus op het inrichten van onze omgeving aan de hand van datgene wat we belangrijk vinden: waarden. Dit overstijgt het gesprek over regels (wat mag wel en niet). Het uitgangspunt in gesprekken verandert door deze visie en dat is een ontwikkeling die past bij Zeist en het waardengedreven werken.
2. Aanvullend beleid is noodzakelijk
De Eerste Zeister Omgevingsvisie is bij vaststelling nog niet op volle sterkte. Hier is aanvullend beleid voor nodig en vooral regelgeving in termen van het omgevingsplan.
3. Uitstel omgevingswet benutten voor aanscherping van de visie
In aanvulling op voorgaand punt is het wenselijk om de basiskoers die de visie nu biedt vast te stellen, en verder uit te werken. De eventuele 'winst' in tijd door opnieuw uitstel van de invoering Omgevingswet zal geen inhoudelijke verandering betekenen voor de visie. Het uitstel geeft ons de tijd om voor officiële invoering sneller gewend te raken aan de betekenis van de visie in ons werk en te starten met de gewenste vervolgstappen en doorontwikkeling (aanscherping) van de visie die daar inherent aan is.
4. Dilemma's
De omgevingsvisie laat door het overzicht en inzicht in waar we mee bezig zijn in Zeist een veelvoud van ambities zien. Ambities die niet allemaal verenigbaar zijn. Het opent de ogen dat er dilemma's in de praktijk van alledag zijn. Dilemma's die zeer kenmerkend zijn voor de

inrichting van onze openbare ruimte: gaan we voor groen of rood bijvoorbeeld? Daarom is hier ook expliciet aandacht aan besteed in de visie. Om 1. Het bewustzijn te creëren dat er dilemma's zijn, 2. Dat deze per context 'op te lossen' zijn door er opnieuw over te spreken (dus geen permanente oplossingen) en 3. Dat deze visie de basisinformatie biedt om naar die zogenaamde oplossingen toe te werken.

5. Perspectief in vervolgproces

Met het stappenplan geven we inzicht in datgene wat nog komt en bevestigen we dat de vaststelling van de Eerste Zeister Omgevingsvisie niet 'erop of eronder' is.

TOELICHTING

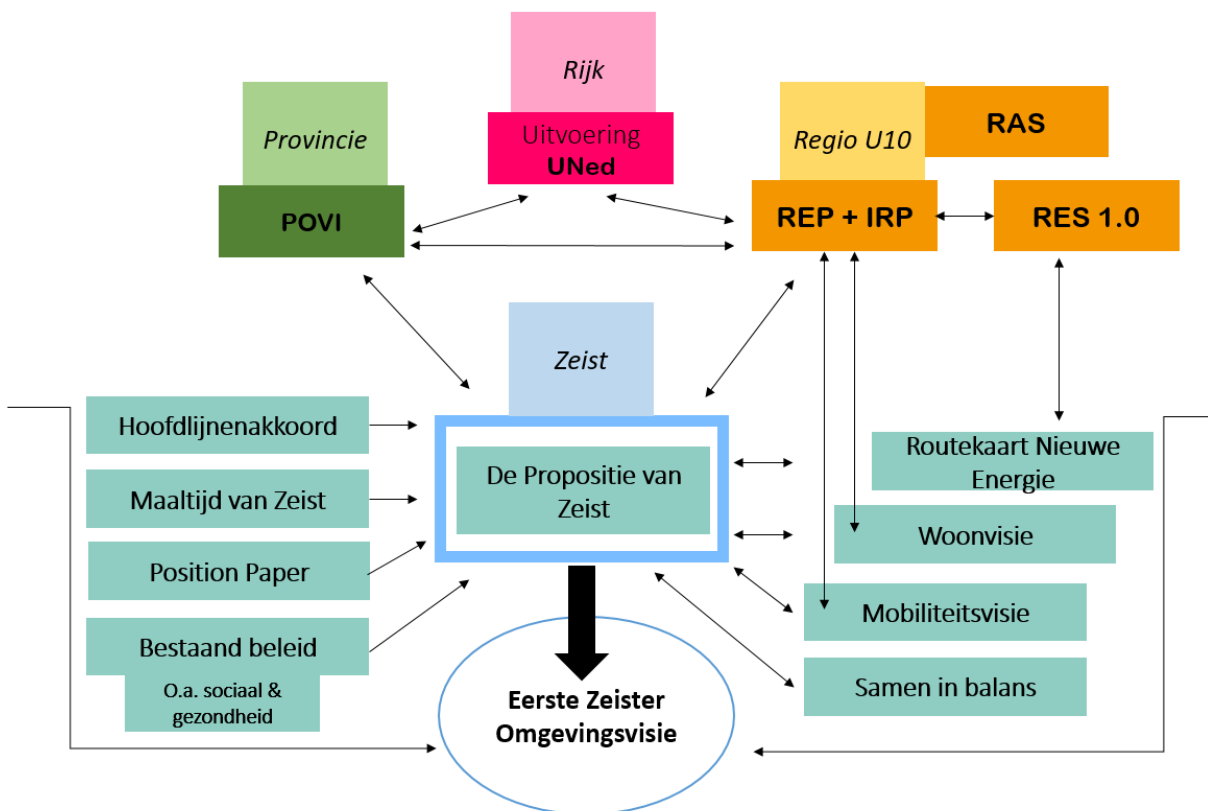
Samenspel

De nieuwe omgevingswet en de ontwikkeling van instrumenten, brengt een andere wijze van werken en spreken over de leefomgeving met zich mee. En hetzelfde geldt voor de rolneming van actoren. Dit betekent dat we soms op andere manieren dan we gewend zijn met de samenleving in gesprek gaan. Het proces om te komen tot de visie is daar een voorbeeld van, waarin een mix van middelen is gebruikt voor het samenspel en het contact met veel verschillende mensen en hun kijk op de eigen leefomgeving. Dit houden we vast.

Om te komen tot de Eerste Zeister Omgevingsvisie is er veel geïnvesteerd in de interactie met de samenleving, maatschappelijke organisaties en partnerorganisaties. Er zijn veelvuldig bijeenkomsten georganiseerd met verschillende type mensen. Iedere bijeenkomst met een eigen doel, werkvorm en geïnteresseerden. Zie in de bijlage een uitgebreid overzicht van alle momenten van samenspel. Van online stellingen via Platform OmZeist met 7.000 stemmen, tot 'waardenbijeenkomsten' met 70 belangstellenden. In ieder interactie- en participatiemoment is de nadruk gelegd op de waarden voor Zeist en de eigen buurt.

Tijdens het participatieproces was het doel om samen met vertegenwoordigers uit de samenleving een '*waardenverkenning*' te maken op buurt-, wijk-, en Zeistniveau. Centrale vraag: *Wat is er belangrijk voor een goed leven in de buurten/kernen van Zeist?* Het participatieniveau was: raadplegen. Beweegredenen voor de wijze waarop het proces is ingericht, zijn de volgende twee:

1. De eerste Zeister omgevingsvisie bevat grotendeels informatie die afkomstig is uit allerlei bestaand beleid ('bouwstenen'). Hier is een uitgebreide beleidsinventarisatie voor opgesteld, ook wel de '*waardenoriëntatie*' genoemd. Van onder andere een woonvisie, tot een cultuur- en sportvisie, tot het gezondheidsbeleid, het groenstructuurplan, de structuurvisie en het Toekomstboek Maaltijd van Zeist. Vaak is dit bestaande beleid ook tot stand gekomen met participatie. We respecteren wat er in bestaand beleid is vastgesteld door de raad en ook de keuzes die daarin zijn gemaakt op het gebied van samenspel. Er was dus veel inhoudelijke informatie bekend waar een omgevingsvisie inzicht in geeft, veelal tot stand gekomen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, en wat een helpende hand biedt bij het maken van keuzes die nodig zijn voor onze leefomgeving.
2. Tegelijkertijd bij de start van het maken van de Eerste Zeister Omgevingsvisie werd de Propositie van Zeist 2020 opgesteld, een nieuwe mobiliteitsvisie- en plan, een actualisatie van de woonvisie en de uitvoering van de Routekaart Nieuwe Energie, de Regionale Energie Strategie (RES) en het Ruimtelijke Economisch Programma en Integraal Ruimtelijk Perspectief (REP +IRP). Belangrijke inhoud die allen iets zegt en op termijn consequenties heeft voor onze leefomgeving, en waarvan de inhoud terugkomt in de omgevingsvisie. Zie onderstaande afbeelding ter illustratie.

Al met al; er was in 2019 al veel inhoud bekend en er volgde nog veel meer uit separaat lopende (participatie) processen. Om deze processen niet de doorkruisen en/of de samenleving dezelfde vragen te stellen, zijn we op zoek gegaan naar wat er kon dienen als aanvulling in het totaalpakket van inhoud wat de omgevingsvisie al vulde: een verdieping op waarden. En door de beperkte mate van inhoudelijke invloed, gaf dit ook reden om voor het participatieniveau 'raadplegen' te kiezen.

Het gaat in essentie om de kwaliteit van een goed leven en deze kwaliteit als basis nemen voor hoe we onze leefomgeving inrichten. Het stelt ons allen in staat om waarden gedreven te komen tot keuzes die van invloed zijn op onze leefomgeving. Dat betekent dat bij nieuwe initiatieven we ons steeds moeten afvragen: draagt dit bij aan de waarden van deze buurt/kern, en de gemeente Zeist?

Zoals aangegeven is in de bijlage een overzicht terug te vinden van alle interactiemomenten en participatiemomenten ('samenspel') die zijn georganiseerd om te komen tot deze visie. Ook is er een apart overzicht van processtappen van het afgelopen jaar, na de zienswijzeprocedure (februari 2022) bijgevoegd. Zo hebben de laatste paar processtappen geleid tot een uitgebreide gespreksavond tussen raad en zienswijze indieners, met tot gevolg een addendum en aangepaste reactienota. Ook is dankzij input uit deze extra bijeenkomsten met buurt- en belangenverenigingen het stappenplan mede tot stand gekomen.

FINANCIËLE TOELICHTING

De kosten van het proces om te komen tot de visie zijn bekostigd uit het totale budget voor de invoering van de Omgevingswet (terug te vinden in de begroting). Het geld wat is uitgegeven voor het maken van de omgevingsvisie betreft de volgende werkzaamheden:

- De kosten voor het inhuren van extern bureau Ruimtevolk die heeft geholpen met het ontwerpen en uitvoeren van het participatieproces, evenals het ontwerpen van de diverse kaartbeelden die in de visie staan.
- Daarnaast is er geïnvesteerd in een reeks fotoafbeeldingen van de gemeente Zeist, die ook als eigendom zijn afgenomen, zodat de huidige beeldbank is aangevuld.
- Er is veelvuldig gebruik gemaakt van een vormgevingsbureau om diverse communicatie uitingen te ontwikkelen, bijvoorbeeld de uitnodigingen voor het participatieproces, en de vormgeving van de visie.
- De website www.ruimtekaartvanzeist.nl is door een extern bureau ontworpen.
- Voor de extra bijeenkomsten met de samenleving is extern voorzitterschap ingehuurd.

Beoogde nog te maken kosten in aanloop naar het vaststellen van de Eerste Zeister Omgevingsvisie zijn communicatief van aard en het digitaal toegankelijk maken van de visie.

JURIDISCHE ASPECTEN

Het instrument omgevingsvisie is een verplichting vanuit het rijk vanwege de komst van de Omgevingswet. Dat betekent dat iedere gemeente, provincie en het rijk verplicht is om een omgevingsvisie op te stellen. Bij het opstellen ben je verplicht om dit via het middel participatie te doen in samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere partijen. Ook is er begin 2022 een verplichte zienswijzeprocedure opgestart ter aanvulling van het op dat moment 'ontwerp' van de visie. Door het toenmalige college van B&W zijn tijdens de zienswijzeprocedure gesprekken gevoerd over het ontwerp met inwoners die dat wensten en al dan niet voornemens waren een zienswijze in te dienen. Het verslag van deze gesprekken is in de bijlage bijgevoegd.

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

De planning van de officiële besluitvorming ziet er als volgt uit:

- 7 maart behandeling in het college van B&W
- In maart en april meerdere Ronde Tafels en één à twee debatavonden.
- 23 mei raadsvergadering

Communicatie

Zodra de visie is vastgesteld zal dit kenbaar gemaakt worden aan de samenleving. Bijvoorbeeld via een persbericht. Ook zullen betrokkenen uit de diverse bijeenkomsten persoonlijk per e-mail op de hoogte worden gebracht. Daarnaast zal de speciale website voor de omgevingsvisie officieel 'in de lucht' zijn na vaststelling: www.ruimtekaartvanzeist.nl. Via de gemeentelijke website worden inwoners doorverwezen naar deze site.

Het vervolgproces, kijkend naar het stappenplan in de bijlage, staat niet op zichzelf. De ontwikkeling van onze duurzame Routekaart Nieuwe Energie, de RES, het IRP en de uitvoering van de Propositie blijft ook doorgaan. Om het overzicht te behouden in deze processen, en vooral wat we van de samenleving aan bijdrage verwachten, is het wenselijk om geregeld informatiemomenten te organiseren voor zowel gemeenteraad als de samenleving. Momenten om te informeren over het geheel van dit type processen die vaak in het verlengde van elkaar vallen, en een uniek moment om bepaalde input op te halen waar nodig in de processen.

Evaluatie

Toewerkend naar de actualisatie van de Eerste Zeister Omgevingsvisie naar een Tweede, uiterlijk 2026, wordt er ook een evaluatiemoment georganiseerd. Hoe precies en wanneer, wordt nader bepaald in het procesontwerp voor actualisatie te zijner tijd (zie het stappenplan in de bijlage).

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Eerste Zeister Omgevingsvisie 2023 – 2026
- Bijlage 2 Reactienota met addendum
- Bijlage 3 Gesprek college - inwoners ontwerp Omgevingsvisie - februari 2022
- Bijlage 4 Processtappen op weg naar besluitvorming 2022-2023
- Bijlage 5 Stappenplan Werken met de Omgevingswet 2023 – 2030
- Bijlage 6 Motie mei 2021 Betrokken Buurtvertegenwoordiging
- Bijlage 7 Overzicht Samenspel 2019 – 2023
- Bijlage 8 Verslag bijeenkomst Omgevingsvisie 19 oktober 2022 (met bijlage)

RAADSBESLUIT

Gemeente **Zeist**

Behoort bij raadsvoorstel
Nr. 23RV016

De raad van de gemeente Zeist;
gelezen het voorstel van de raadsvoorzitter van 07 maart 2023;

BESLUIT:

1. In te stemmen met het vaststellen van de Eerste Zeister Omgevingsvisie 2023 – 2026.
2. Daartoe bijgevoegde 'stappenplan; werken met de Omgevingswet 2023 - 2030' vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 23 mei 2023

De raad voornoemd,

mr. J. Janssen, griffier

drs. J.J.L.M. Janssen, voorzitter